

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva és vidékre postai megküldéssel:
 Egész évre 6 ft.
 Fél évre 3 ft.
 Negyed évre 1 ft 50 kr
 Egyes szám ára 7 kr.

Hirdetéseket

négyszög centim.-ként 3 kr-jával számítunk — Kincst. bélyegdij minden hirdetésért 30 kr.

Nyilt-tér minden sor 20 kr.

ŐRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap.

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztőség:

hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők:
Sárospatak, Gortvay-féle ház.

Kiadóhivatal:

hova az előfizetési pénzek, hirdetési kéziratok s díjak és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők:
Sátoralja-Ujhely, főtér 9. sz.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Bérmentlen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatársak:

Csengey Gusztáv és Dr. Masznyik Endre.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. BARTHA BÉLA.

Szerkesztőtárs:

ifj. dr. MITROVICS GYULA

Kiadó:

a „Zemplén“ nyomdája.

A nemzeti függetlenség.

Soha és schol nem követtetett el annyi visszaélés a „függetlenségi és 48-as“ szavakkal, mint nálunk.

Van „nemzeti párt“ és van egy Ugron és Polónyi által vezérelt, ugynevezett „függetlenségi és 48-as párt“ hazánkban.

Mily büszke, mily nagyjelentőségű nevek!

A jó hazafi és becsületes magyar ember szíve örömben dobban meg, mikor ezen jelszavakat hallja. Nem tételezhet fel mást, mint azt, hogy akik ezen pártokhoz tartoznak, azok azért küzdenek, „hogy a nemzet legszentebb aspirációi megvalósítsanak, — hogy a magyar állam minden külföldtől menten gyakorolja önrendelkezési jogait, — hogy a magyar nemzet felett Istenen kívül nem lehet más úr, mint alkotmányos királya és törvényei, — hogy a függetlenségi és 48-as párt fötörése a 48-as törvények által proklamált jogegyenlőséget valósággá tenni.“

De mily elszomorító ezen két párt működése a tettek terén.

A nemzeti párt eddigi aspirációt a tisztí kardbojt s egy magyar katonai akadémia felállításában foglalta össze, — Az Ugron Gábor által vezérelt szélsőbali csoport pedig, mint azt a „Magyarország“ című organumában Bartha Miklos kifejtette, majdnem egyedüli programjával a kormánybuktatást tekinti.

Mindkét párt főjellemonása pedig a klerikális és ultramontán szellem.

Ne használjanak ezen urak azért pártcímül oly elnevezést, melylyel összes működésük elmentében áll. Vallják be őszintén, hogy klerikálisok, ultramontánok, vagy néppártiak! Hisz szabad államban az alkotmány keretén belől különböző felfogások nyilatkozhatnak, — de a pártoknak, szemben a nemzettel, őszintéknek és igazaknak kell lenniök, a pártokat elnevezésük kötelezi.

AZ „ŐRÁLLÓ“ TÁRCÁJA.

Kazinczy emlékezete.*)

Ébredj te égi halhatatlan!
 Lásd emléked meg nem lohad!
 Imé eljöttünk újra hozzád
 Meglátogatni sirodát.
 Halld csak rólad beszél enyelveg.
 Futó csermelynek csacska nyelve.
 A költő ajakán a lant,
 A rezgő fűszál itt alant.

A dal is mintha csengőbb volna.
 A lég üdőbb, mint bármikor;
 Szívünkben nincs egy szikra vétek,
 Csak tiszta érzés lángja forr
 És szárnyain fel égbe röppen
 S úgy érzem itt vagy, itt körültem.
 A lelkem véled van tefe
 Nyelvünk dicső, nagy mestere.

Gyűljön hát élet halmon, bérczen,
 Örülj te lelkesült tömeg!
 Hogy újlag itt jár közöttünk
 A lankadatlan szent öreg,
 Hogy életét munkára költse,
 Legyen vad fiának jó gyümölcse
 S az ágat, melyen túske van,
 Tisztítsa, nyesse untalan.

*) Szavaltta a szerző a f. hó 12-iki szóphalmi Kazinczy ünnepélyen. melyről a „Közélet“ rovat számol be.

Többször kifejtettem már, hogy én a „Magyar Állam“ nyilt és őszinte klérikalizmusát inkább respektálandóbbnak találom, mint a „Magyarország“ és hasonlirányú ellenzéki lapok szereplését.

Mert ma nincs hazánkban oly bárgyú magyar ember, aki, bármily frázisokat használjon is az Ugron-párt és sajtója, elhigye nekik, hogy azok, akik az egyház-politikai reformok elleneségei, — akik a magyar miniszterelnök és Agliardi nuncius, illetve Kálnoky közötti konfliktus alkalmával Kálnoky- és Agliardi-val rokonszenveztek s a magyar állam tekintélyét becsületes hazafissággal és férfias bátorsággal védő báró Bánffy Dezső ellen a bécsi reakciónáriusokkal s antiszemitékkel egy húron pendültek, akik Kossuth Lajos demokráciái eszméit megtagadták, hogy azok függetlenségi és 48-asok lehessenek.

Aki nem hisz a jogegyenlőségnek és a szellemi függetlenségnek, — aki az idegen beavatkozást hazánk belügyeibe nemcsak megengedhetőnek tartja, hanem annak védelmére is kel, — akiknek politikai törekvéseikkel a bécsi Lúger rokonszenvezik, az nem lehet függetlenségi.

Azért hiú erőlködés a nemzeti közszellem megtévesztésére hangzatos frázisokhoz folyamodni, — kárbaveszett fáradság a parlamentben bőszi kirohanásokat tenni a kormány ellen, ez nem árt a kormányban, nem emeli a parlament tekintélyét a nemzet és külföld előtt, — hanem, igenis, előkészíti a reakció diadalát s a magyar parlamentarizmus bukását.

Ne feledjék Ugronék a szentírás mondását: „Jehovának és Baálnak egyszerre nem lehet szolgálni.“ A zsidók is megpróbálták az aranyborjú körül táncolni, de a Sinai hegyén haragvó Jehova menydörgése rémisztette el a satnya fuzadékat s az onnét alászálló Mózes az Ur ujjával bevészt tíz parancsolat tábláit törte szét a bálványimádó nép előtt, mely megfélekedett

Hogy mint kovács forrasszon, gyúrjon
 A dúrva barna tömegem,
 Belőle el ne tékozzoljon
 És mégis tetszetős legyen.
 S ha látja, hogy magába gyenge,
 Idegen érczeket vegyen be,
 Hogy döngő, harsogó szavára
 Oszoljon el a holtak álma.

Avagy, midőn szüksége hozza,
 Úgy ellágyítsa, hogy rokon,
 Szívünkkel összeforrott érzés
 Rezegjen át a húrokon.
 Hogy az, melyben szívét kitartha,
 Rezegjen, mint előli hárfá,
 Ajkán a bús szerelmi dal
 Szálljon a szellő szárnyival.

Hogy éjet, napot összetéve
 Roskadjon a teher alatt,
 De küzdelmének pályabére,
 Jutalma csak marad, marad.
 Hogy majd néhány maradi, gyáva
 Mérget vegyítsen poharába,
 Hiszen a világ így fizet
 Hálátlanul mindenkinek.

Nem. Óh nem úgy van! El ne távozz!
 Csak ébredj és óh jöjj ide!
 Ki hű volt nyelvhez és hazához
 Az él e nép emlékébe.
 Emlékid újra lángra gyúltak,
 Feledd, ó feledd el óh a múltat

arról a legelső parancsolatról, hogy „ne legyen te neked én előttem idegen Isteneid.“

Aki gondolkodik, aki ismeri a hazai és európai viszonyokat, az előtt nem kell bizonyítani, hogy ma egész Európában két nagy elv között, t. i. a szabadelvűség és a reakció között foly az élet-halál harc.

Az első elv védi az egyéni szabadságot és az államok önrendelkezési jogát, a második az egyes osztályok kiváltságos helyzetét és az egyház, különösen a római katolikus egyház mindenhatóságát kívánja az államok fölé emelni.

Ez a két elvi ellentét, amint most van felállítva, tranzakciót nem tűr, mert a reakció nem a vallás és a lelkiismeret jogaiért — melyeket a szabadelvűség akar megvédeni — hanem politikai célokért küzd.

Ha a reakció azt mondaná, adjuk meg az Istennek, ami az Istené, és Uralkodónak, ami az uralkodóé, akkor a liberálizmus alapján egyesülhetnének a pártok; de a mostani reakciónáriusok előtt a nemzeti állam, a jogegyenlőség, az egyéni és polgári függetlenség gyűlölt dolgok.

Azért nálunk két elvi és erős meggyőződésen alapuló párt fog rövid idő alatt harcba szállani, — a szabadelvű- és a néppárt. A nemzeti és Ugron-féle szélsőbali sodortatik a néppárt által, vagy beleolvadnak abba, a Justh-féle függetlenségi és 48-as párt pedig fentartva a függetlenségi és 48-as aspirációkat, a szabadelvű párthoz leend kényszerítve közeledni. (Hogy liberális kormánypárt és liberális függetlenségi egyesülhetnek a szabadelvűség védelmében s külön válhatnak s küzdhetnek egymással a kiegyezés tekintetében: bizonyítja a debreceni választás. Szerk.)

Mert a Just-párt nem tagadhatja meg a demokratikus elveket, Kossuth fia ezekhez hűlen nem lehet, — ma pedig arról van szó, a mi minden szabadság alapja, mely felül áll

S a mely feltámadást jelent,
 Tekintsd meg a dicső jelent . .

Minden magyar szív neked áldoz
 Olthatlan honszerelmedért.
 Mely mint örök mécs fennlobogva
 Sirod felett mindegyre ég.
 S mi eljövünk a tiszta tűzhöz,
 Bánat ha ér, balsors, ha üldöz.
 Ide hozzuk, mi jobb, mi drágább,
 A kikelet első virágát;
 Óh mert e hely oltár minékünk,
 Minden köve lelkekből épült.

Janka Károly.

Természeti törvény a szellemi világban.

A magyar prot. Irodalmi Társaság a folyó 1895. évre pártfogó, alapító és rendes tagjainak évi illetmény gyanánt Drummond Henrik glasgowi tanárnak fentcímzett világhírű művét küldözgette szét április hó első napjaiban. A művet szerzője ingyen engedte át az Irod. Társaságnak lefordításra és kiadásra; fordította Csizmadia Lajos lepszényi lelkész, felülvizsgálta dr. Szabó Aladár budapesti theol. tanár, ki egy 27 oldalra terjedő előszót is írt hozzá, mely az egész munka tudományos értékét, az újabb bölcsészetben elfoglalt helyét, eszmemenetét feltünteti, és így az olvasót ahhoz mintegy előkészíti, abba bevezeti.

Kezembe véve a munkát, első tekintetre

minden divatos politikai elméleteken, az emberi jogok és a polgári szabadságok.

Soha se csodálkoztunk azon, hogy gróf Apponyi Albert nem tud valódi liberális lenni, — az ő neveltetése és pártjának nagy úriás elemei azt reá nézve lehetetlenné teszik, — de azon csodálkoztunk, hogy Ugron Gáborék miért hangoztatják a függetlenségi és a 48-as elveket, mikor tőlük napról-napra jobban eltávolodnak.

Tekintve, hogy az Ugron-pártban annyi jó magyar és eszes férfi van, politikai szereplésük irányát nem tudom másból kimagyarazni, mint abból, hogy kormány buktatási törekvésük minden más tekintet háttérbe szorít, vagy hogy az erős reakciónárius áramlat őket is magukkal sodorja.

De annyi bizonyos, hogy a szabadelvű párt nem adhatja fel elveit, ezekért küzdeni fog férfias bátorsággal és öntudatos hazafias lelkesedéssel.

Mi azért igazi odaadással ragaszkodunk báró Bánffy miniszterelnökhöz és társaihoz.*)

Meglehet, hogy Bánffy báró nem beszél ékes szavakkal, de derekasan és mint igaz magyar hazafi cselekszik s egyesíti magában a valódi magyar típust, a királyhozi hűséget és hazafiságot, mely hazája fölött idegen befolyást meg nem tűr.

Mózes se volt szónok, még is egy nemzet vezére és megszabadítója volt.

A nagy szónokok ritkán voltak kiváló államférfiak, a tapsokért legtöbbször feláldozták az igazságot s mikor az érzelmekre akartak hatni, megtevesztették az értelmet, azért a nagy olasz államférfiu Cavour azt mondotta, hogy az iskolából kiküszöbölne a szónoklás tanítását.

És midőn mi nem akarjuk kétségbevonni Ugronék jóhiszeműségét, higgyék el nekünk, hogy mi itt vidéken, különösen a protestáns művelt elem nem érdekből támogatjuk a kormányt.

Hisz ez nekünk különösen itt mi nálunk, ha egyéni érdekeinket, személyes hűségünket tekintjük, valóságos hátrány.

Nekünk magunkra hagyatva meg kell küzdenünk oly szövetségekkel, melyeket itt most le nem leplezhetünk, melyekről a kormány is alig bír tudomásul.

De mi nem lehetünk hűtlenek meggyőződésünkhöz.

*) A kormány és kormányelnök iránti eme feltétlen bizalom-nyilvánítás teljesen igen tisztelt munkatársunk magánnyilatkozata. Az „Orállo” éppugy, mint a Wekerle-kormányával szemben tette, önzetlenül és teljes nyíltsággal ismerte el a kormány érdemeit, ha ilyeneket tanusít, de éppen azért tartottuk fön a pártunk kivüliséggel járó teljes kritikai szabadságot, hogy kormányt, ellenzéket egyaránt szabadon ítélhessünk meg s olvasóink jól tudják, hogy a Bánffy-kormány tényivel nem éppen ritkán voltunk, különösen eleinte, ellentétes nézetben.

azt hittem, hogy egy tudományos munka áll előttem, később — némi csalódással — úgy találtam, hogy egy építő irányu munka, kegyes fejtegetések gyűjteménye van előttem. Ezt maga szerző is elismeri műve előszavában, hol többek közt műve keletkezése és iránya felől következőleg nyilatkozik: „Ezt a szelvényt részben kézírataimból, részben már kiadott cikkeimből állítottam össze. Nem annyira az az óhaj vezért, hogy összefüggő elmélkedések sorozatát adjam, mint inkább egy elvnek különböző irányban való alkalmazását bemutassam. Ezért a szerint a mint különböző állapontról tekintjük azokat, érdekük és értékük is különböző. Így az egyik gyakorlati és népszerű, a másik inkább fejtegető és némileg apologetikus hangon van tartva. Készülésük körülményeiből kifolyólag többé-kevésbé mind gyakorlati cölnek: úgy, hogy a tisztán bölcsész olvasónak alig ajánlhatunk valamit, ha csak a bevezető fejezetet nem.”**) Bár szerző az újabb természettudomány vívmányaival, fölfedezéseivel ismerős s azokat alkalmazza is, ez elmélkedéseket mégis nem egy tudós, hanem egy pap írta; a tudós csak a proposítiót állítja fel, de az összes következtetéseket a pap, csak a Krisztusra gondoló, csak a Krisztusban élő, minden egyebet feledő pap írta.

Címe, mondom, ellenkezőre jogosított fel engem. Azt hittem, ki fogja mutatni, hogy a természeti törvények a szellemi világban is érvényesek, tehát ha a tudomány a természet

**) Előszó, XXXIV. XXXV. lap.

Három század tanúsága mondja meg nekünk, hogy honnan jött nemzetünkre a veszedelem.

A magyar nemzet mindig boldog volt, mikor királyával egyetértett s királyához ragaszkodott, ez meg híven védette az ország alkotmányos szabadságát.

A veszedelem akkor jött reánk, mikor király és nemzet közé idegen befolyások furakodtak.

Az idegen reakcióval szövetezett magyar reakció támasztotta a forradalmakat. Nem a király vagy a nemzet volt a hibás, hanem a hazafiatlan reakciónárius körök.

Az alkotmányos királyi jogok biztosítékai a nemzeti fejlődésnek, a fejlődő nemzet pedig alapja a trón dicsőségének. Mi királyunkat dicsőnek, nemzetünket boldognak akarjuk. Nem cselekedhetünk másképp, Isten minket úgy segeljen.

ANDORKA GYULA.

KÖZÉLET.

Széphalom.

1895. június 12.

„Szép nap viradt Széphalomra.”
Tomba.

Az évi ünnepély, melyet a hálás kegyelet a magyar nyelv újra teremőjének szentelni szokott, ma folyt le Széphalmon.

Ki volt Kazinczy Ferenc? . . . azt nem szabad nekem e néhány igénytelen sorban mondanom. Megsérténem vele a művelt magyar olvasót, mert kétségbevonnam ismeretkörének terjedelmét, mely bizonyosan magában foglalja annak a magyar nyelv újjászültének képét, érdemeit, kinek lelkesedése, fáradhatlan szorgalma s nagy áldozatainak köszönheti s közszöni nemzetünk, hogy darabossága, idegen nyelv nyomása alól kiszabadulva nemcsak zengzetessé, hanem egészen alkalmassá is tétetett egy költő, mint tudományos eszmék kifejezésére s örökbecsű művek alkotására annyira, hogy nem egész egy század lefolyása után, ha nemzeti elfogultság nélkül, tárgyilagos komolysággal hasonlítjuk is össze szerencsésebb viszonyok közt, háborítlanul fejlődhetett nemzetek nyelvével: édes és fenkölt büszkeséggel érezzük át, hogy nemcsak szégyent nem valunk vele, hanem szépség-zengzet, hajlékonyság és erőben más művelt nyelvek mögött el nem marad.

Nem leend tehát tárgyam Kazinczy pályájának születésétől halálaig vázolója; nem festem egyéniségét, növelkedését, fáradalmait, szenvedéseit, elért sikerét, mint nyelvészek, költőnek és tudósnak; csak a mai ünnepély helye és lefolyásáról közlök némi tudósítást.

Széphalom, miként maga az ünnepelt ked-

gyébb működésében nem engedi meg a csodát, a szellemi élet egyik jelentékeny nyilvánlatában, a vallásos életben se engedi meg; ha a lélek működése a testhez van kötve, a halál pedig az egyedi életnek megszűnése, az egyedi lélek további életéről se lehet szó; ha a természeti világ körében minden történésnek megvan a maga oka, megvan annak a szellemi világban is, s így ok nélküli és pedig tétünkre befolyást gyakorló ok nélküli cselekvésről nem lehet szó; ha az evolutio, a természeti világ kifejlődésének természeti, mechanikus okokból való, tehát minden isteni beavatkozást kizáró magyarázata mind egyetemesebben elfogadott elvvé válik a természettudományban, ugyanezen elv alapján lesz magyarázandó a szellemi világ kifejlődése is. Ilyeneket vagy efféléket hittem és vártam címe után e könyvtől. Vártam a természeti és szellemi világ közt feltűnő analógiáknak rokon vagy azonos törvényekre való visszavitelét; vártam a testi és lelki növekedés, fejlődés, erőgyakorlás, satnyulás, súlyedés, elkorcsosulás, átöröklés, megszokás, alkalmazkodás, halál tényeinek ugyanazon elvek, szempontok, törvények szerint való fejtegetését, tehát vártam egy philosophiai munkát. Hiszen egy ily mű nemcsak kezébe illik minden papnak (az Irod. Társaság tagjainak — úgy hiszem — 90%-a lelkész), hanem nélkülözhetetlen is rá nézve, mert szükséges, hogy ő, ki a lelkek fölött akar uralkodni, a lelki világ tényeit alaposan, a természeti világ tényeivel való párhuzamukban

velt lakhelyét, honnan nagy lelke világosító sugarait szerteárasztá, Zemplén-megye székvárosára Sátoralja-Ujhelytől éjszakra mintegy 3—4 kilométer távolságban fekszik, a kies Ronyva völgynek csaknem közepén, egyenlő távolságban a keleti toronyai- s a nyugoti mikóházi hegyektől; emelkedett halmon Bányácska község szomszédságában. A halom jókora terjedelmű, hol Kazinczy háza volt s hol sirja van most az akadémia birtokában s általa szép kertté alakítva s gondozva van.

A halom legmagasabb pontján Kazinczy sirja közelében áll az Akadémia által építtetett s fentartott Mausoleum; nemcsak a kegyelet által szentté avatott hely, hanem külső építészeti dísz s belső tartalmánál fogva rendeltetésének megfelelőnek a „szent öreg” érdeméhez méltó emlék-csarnok. Az épület külső terjedelme és alakja hosszudak négyszög, hosszszában 70, szélességében 31¹/₂. Délen van a homlokzat és a szenthelybe nyíló művészi faragású ajtó, kívül négy oszlopon álló tornác, melyek közül kettő egyszerű faragott kövekből rakott, a közbeneső kettő azonban korinthi fejezettel, felülről lefelé mélyített sávokkal faragott mű. A homlokzaton aranybetűkkel „Kazinczy Ferencnek a hálás utókor.” A hátsó homlokzat ugyanolyan, mint az első, csakhogy felírás nélkül. Az épület fala egészen négyszög faragott kövekből van rakva; alsó része fekete márvány táblákkal borított, melyek természetes fehér érekkel vannak befutva. Mind az első, mind a hátsó oszlop-tornáchoz, valamint az oldalakon is egészen körül két kemény kölépcső vezet. Kül alakja és tekintete tehát az egésznek, habár meglátszik rajta a művészi alkotás, nemesen egyszerű.

A felnyitott szárnyas ajtón belépve azonban megváltozik a kép. Önkénytelenül egy szent érzés rezeg át beléptünkkel egész valónkon; mert egy fenséges szenthelyre léptünk be, egy nem nagy, de mindenben Kazinczy Ferencre vonatkozó relikviák oltár-csarnokába. Maga a benső syl egészen más, mint amit a külső mutatott. A négyszögbe futó hajót, félkör szentély zárja be ez utolsó üreg tetőtől, honnan nyeri az egész benső a világosságot, mert e szent helyen másutt ablak nincs. Építészeti dísz a szép boltozatnak a hajón kilenc, egyenként hét-hét nagyobb arany csillag. Ilyen négyszög arany csillagokkal megy körül egy sorban a szentély boltozatán is; a másik felső sorban szintén négyszögek, csakhogy a bolt szükülése szerint e négyszöget felső oldala székebb arany csillagokkal. Az egész már magában is egy igen díszes kápolna hatását teszi a belépőre.

Nem az építmény díszé azonban egészen az, ami meghat és felemel; hanem amiket ott szemlélünk. A szentély közepén van a „szent öregnek” fehér márvány mellszobra, fekete

megismerje és így az egész világ-egyetem felől helyes képet szerezzen magának.

Szerző azonban egészen másra gondolt e műve megírásánál és egészen mást nyújt abban nekünk, A tévedést e tekintetben az okozza, hogy ő a szellem és a szellemi világ kifejezést nem ama elfogadott értelmében használja, azzal nem általában a benső tapasztalat körét, világot jelöli, ellentétben az anyagi vagy érzéki világgal, hanem bibliai jelentésében, mint pneumat, mint Istennel tett lelki világot, s így aztán az, a mit mi szellemi világnak nevezünk, nála a természeti vagy testi világgal egy kategóriába kerül. Művének feladata tehát azt kimutatni, hogy azok a természeti törvények, melyeket a modern természettudomány, különösen a fejlődés, az élettan terén kimutat, a Krisztus országában is érvényesek. Elővesz egy csomó természeti tételt, természeti törvényt és keresi azok mását, analogonját a nuematikus világban is. Az egész mű ilyen hasonlatokon, analógiákon alapul. Mint Jézus a mennyek országát, a lelki világot példázatokban fejté ki, majd ehhez, majd ahhoz hasonlítva azt, úgy Drumond is ezt az eljárást követi azzal a különbséggel, hogy ő a lelki világot egy-egy természeti törvényhez hasonlítja, kimutatva, hogy ilyenféle törvény a lelki világban is érvényes, vagy ez és ez a törvény — átvitt értelemben — a lelki világban is fitalálható. E közben igen sok szép, okos, érdekes, találó hasonlattal, megjegyzéssel, fejtegetéssel találkozunk, találó rajzával a Krisztussal telt, benne és általa élő

márvány alapon zöldelő és viruló virágdisz között. Ez az oltárszobor, mely előtt leborulni oly jól esnék. Hisz az, akit ábrázol nyelvünk ujjaferemtője s a nyelv hatalmával haladásunk, utódai fejlődésünk megváltója. Ki lehetne a magyarnak ennél méltóbb, tisztelni valóbb szentje? Áldott legyen a gondolat, az elhatározás, a kivétel, mely ezt a templomot építette s belé ilyen oltárszobrot alkotott, helyeztet! Legyen áldva a kéz, mely fentartja e szentélyt, hű gonddal őrizi! Legyen áldott a lélek, mely ide zárandokol, hogy a nemzeti nyelv csodátevő ujjalkotójának bemutatása minden évben a kegyelet és hála tisztelő áldozatát!

Jöjjetek nemzetem édes nyelvű gyermekei!... Jöjjetek el ide. Minden évben megnyílik e szentély, letehetitek itt édes és nemzeti szent érzéstök adóját s megjeljesedve az ő emléke szentségével, azon magasztos fogadással távoztok el, hogy nektek is levén kötelességtök hazátok, nemzetetek nyelve iránt, azért ami tehetségtökben álland, meg is tesztek.

A hajó jobb és baloldalán vannak elhelyezve művészi alkotásu két asztalon a Kazinczy Ferencre vonatkozó emléktárgyak üvegfedél alatt. A jobb oldalon Kazinczy Ferenc haja 1792-ből; felesége gr. Török Zsófia ősz hajtfürtje; K. F. fogságába viselt szakála; jegygyűrűje; haja 1825-ből; egy fehér lapon három csepp önvére; rézpecsétnyomója; tubák szelencéje; pohara, butellája; legifjabb fia Lajos, az aradi vértanuk egyikének haja; huszárkadétkori arcképe, egy barátja által festve, ugyanezen gyermekkorai pecsétnyomója; Kazinczy F. Kis Magyar grammatika bevezetése, általa használt nemzeti kalendárium 1814-ből. Gessner Salamon munkái első kötete, fordította Kazinczy Ferenc. Die Psalmen. Übersetzt von Mendelsohn. Borítéklapján K. F. sajátkezű jegyzetei s Lajos fiának gyermekkorai név-aláírása.

Ezen oldalon a falon az ereklye-asztal felett fekete profilkép keretben Grossmayer Fer. 1782. Pesth; efelett a „Nemzeti színház szinlapja sötétzöld alapon színes betűkkel 1859. okt. 27-ől Kazinczy emlékeztetére az „Áldozat”; efelett K. F. időskori arcképe; efelett babékoszoru; ezektől balra K. F. időskori arcképe, azalatt lakóháza életében; amazoktól jobbra K. F. legidősbkori arcképe; ezalatt ismét K. F. háza halála után, a sir-emlékkel.

A bemenettől balra levő oldalon levő ereklye-asztalon különböző munkapédányok süzettekben; ezek felett kiterítve egy térkép, felírva rá sajátkezűleg két hosszú sorban: „A Kuffsteini vár második numerusa alatt levő tömlőczöm kinézése az ugynevezett Kayser Bergfelé, mely a várhoz mintegy fertály órára emelkedett a rajta uszkáló felhőkig, Rajzoltam ott 1799-ben; s nem levén tintám és plajbá-

szívnek: de hát ez nem tudomány, ez nem tudományos fejtegetés; nem a dialektika, hanem a hit olajágával kezében forgolódik, úgy hogy egy olyan olvasóra, a ki nincsen áthatva ezektől az eszméktől — akár mert nem kereszttyén, akár mert kereszttyén ugyan, de másként tiszteli Jézust, másban látja a kereszttyénség üdvözítő erejét, másként tekinti az életet — arra e fejtegetéseknek vagy nincs hatásuk, vagy csak nagyon mérsékelt ahhoz a nagy erőfeszítéshez képest, mit szerző kifejt. És én nem átalom kimondani, hogy én magam is ez utóbbiak közé tartozom: gyönyörködöm az író izzó hevében, magasra csapkodó lángjában, itt ott megragad egy szép hasonlata, velős mondása, szellemes párhuzama, nemes gondolata... de tartósan nem tud lebilincselni. Lelkemet nem bírja meghódítani. Lehet, hogy ebben része van az első csalódásnak is, ama nagy remények meghiusultának, melyekkel e mű olvasásához fogtam, de valóbbsinú. hogy lelkeknem másnemű alapíránya az oka. Nincs meg közöttünk az öszhang, lelki rokonság, ezért a meggyezés, összeolvadás helyett csak lágy melegen nézünk egymásra, de egymásért lelkesedni nem tudunk.

Kiindulási pontja egészen helyes: a természet egy öszhang s ennél fogva az ember mindennemű fizikai, értelmi, erkölcsi és szellemi viszonyában hozzája tartozik; teljesen valószínűtlen, hogy a szellemi ember növekedésének, fejlődésének és életének föltételei elkülöníthetők a természeti embereitől. De mindjárt ez elvnek első alkalmazása, a mint az az egész mű sarkkövét képező *Biogenesis* című II-ik fe-

szom, cseresnye lév vagy málna ecsettel festettem a rajzolás. Kazinczy Ferenc.”

Ugyanazon helyen balra egy darabka papíron sajátkezű irással: Keresztedet viseld tisztelettel, s a Gondviselésbe bízva. Nincs senki keresztnélkül, s a zugolódás nem használ, s még ingerli a fájdalmat, s a szenvedőt megalacsonyítja. Ne csüggedj el nemes szenvedő! Isten ott vigasztal meg, ahol nem várod. Ő tudja mit teszen, te nem tudod. Áldás rajtad kedves leányom. Martz 27. 1820.

A baloldali ereklye asztal felett áll a színyomatu nagy kép: „Kisfaludy Károly fogadtatása Kazinczy F. által. A képen balra, szélen *Fenyéry*, tovább jobbra *Helmezy, Bajza, Kisfaludy Károly* kezeltfogva vele középen *Kazinczy F.* Kettőjük közt *Toldy*, *Kazinczy-tól* jobbra ülő helyzetben *Szemerényi, Bártfayné, Vörösmarty, Szemere Pál, Bártfay*, legszélen jobbra ül *Kiss Károly*.

Az ajtótól balra három koszoru fehér-, balra is három, kettő fehér- egy ibolyaszínű szallaggal s aranybetű feliratokkal.

Az ünnepélyre gyűlteket üdvözölte *Becske Bálint* pénzügyigazgató, *Kazinczy Ferenc* unokája, galambosz férfiú, a magy. tud. akadémia képviselője, hivatkozván rövid, de tartalmas beszédében a mai ünnep különös fontosságára, mivel tizenkét napja mult száz éve annak, hogy az ünnepelt elfogott, hóhéralposra ítéltetett, de aztán királyi kegyelmezés útján betömlőcztetett.

Ezután a *sárospataki főiskolai énekhar* mondott alkalmi megnyitó éneket *Pásztor* Samu zenetanár és karnagya vezetése alatt. Szép dallam, szabatosan és nemes érzéssel előadva. Majd *Finkey József* jogtanár, főiskolai igazgató megnyitotta az ünnepélyt költői lendeletű beszédével. Követték ezt a *sárospataki tanító képezde* szép és szabatos éneke s következett a tulajdonkepeni ünnepi beszéd *Hódossy Béla* spataki képezdei zenetanár által olvasva, mely Kazinczy egész munkássága, élete minden viszonyai kimerítő tárgyalásával a figyelmet mindvégig lekötötte. Alkalmi ódját már az eső által beszorítva, a maüzulemban szavalta el *Janka Károly* IV. éves theologus. *) Itt történt az akadémia által adott pályadíjak kiosztása is. Az első díjjal — 10 arany — nyerte *Nagy Béla*, sptaki I. éves theologus, értekezéssel *Kazinczy F.* életéről; a másodikikat — 5 arany — *Zombory Andor* VIII. oszt. gimnázista, a harmadikat szintén 5 arany, *Majoros* Endre III. éves spataki állami képezdesz, az utolsók mint intézeteik legszorgalmasabb magyar irodalom tanulói. Az első két díjjal a kollégium növendékeinek kiadta dr. *Finkey J.* igazgató; a harmadikat az állami tanító-

*) Lásd az alkalmi ódát az „Óráló” tárcájában.

jezetben történik, nem mondható egészen szerencsésnek. E fejezet fizikai alaptétele az, hogy csak élőtől származhatott és származhatik élet, ellentétben a spontán generatio tanával mely azt állítja, hogy az élet önmagától is előállhatott, kifejlődhetett a földön. E fizikai alaptörvényt *Drummond* a kegyelem világára is alkalmazza azt állítván, hogy itt se érvényes a spontán generatio elmélete, mely azt tartja, hogy az ember fokokint jobbá és jobbá lehet, migsem a fejlődés folyamata közben eléri a vallásos életnek azt a fokát, melyet szellemi életnek nevezünk, hanem itt is érvényes a biogenesiz elmélete, mely az újjászületés tanát tanítja, vagyis, hogy a szellemi élet az élő szellem ajándéka; nem várható, hogy az ember jobbá és jobbá lévén az örök életet kérdelemelje, hanem új teremtmény, mely felülről született (33, 34. l.) A biogenesiz törvényénél fogva az ásványvilág és a növény- vagy állatvilág közt az ásványra nézve áthidalhatatlan úr van; a szervetlen világ és az élő világ közt gát emelkedik, melyen amaz át nem törhet. A holt parány csak úgy lehet élővé, ha valamely élő lény lenyúl érte a holt világba; ez érintkezés nélkül örökre a szervetlen sphaerában marad. Ennek megfelelő tünemény a szellemi világban is van; a természeti világból a szellemi világba vezető ösvény a természeti előtt el van zárva. A mily zárt ajtó van szervetlen és szerves közt, époly zárt ajtó van természeti (psychikus) és szellemi (pneumatikus) közt; ember föl nem nyithatja azt (35—37 l.).

(Folytatása köv.)

képezde igazgatója *Dezső Lajos*, mindenik lelkes buzdító beszéd kíséretében.

Sajnos, hogy a szakadó eső által szétzavart muzsa-fiak összeszedhetők nem voltak s emiatt a programm után következő énekítés, melyet a képezdei énekhar adott volna elő, elmaradt. A hallgató közönség nagy megosz-lása miatt el kellett maradnia *Dezső Lajos* állami képezdei igazgató zárbeszédének s a főisk. énekhar záróénekének, mind oly kiegészítő részei a fenkölt ünnepélynek, melyekre az eső által magát megzavartatni nem engedett s még ott maradt rész óhajtsással vá-rozott.

A s. á.-ujhelyi piarista gimnázium, melynek részére az akadémia egy negyedik díjjal rendelt: az ünnepélyről most egészen hiányzott.

Egyébiránt az ünnepélyen megjelent, a kegyelet adóját elhozott egész közönség épen nem volt nagy számú; s mind S.-A.-Ujhely, mind a vidék népe, polgársága és intelligenciája távollétével lett feltűnő annyira, hogy a kegyeletes lelkek megütközve kérdezték: nincs-e már ennek az ünnepélynek oly nagy jelentősége; s e megyére nem oly megtisztelő-e hogy keblében nyugosznak a nagy reformator hamvai?... hogy oly kevesen jelennek meg az évi nagy ünnepen, e sz. helyen! Talán új rázkódás kellene e hazában s e nemzetre nézve, hogy felkelne apáthiájából s érdeme szerint újra megbecsülni tdná — nagy fiát, érdemeinek nagy jelentőségét, nevének emlékét?!. . . Igaz, hogy a nagy eső megzavarta az ünnepély lefolyását, de mikor kezdetét vette, még nem volt eső s reményleni lehetett, hogy nem is lesz. Ez tehát nem menti ki a távolmaradást.

Hála az akadémia-nak, hogy a sokat szenvedett, küzdött nagy férfinak emelt emlékszarokot és a környező tágas kertet híven gondoztatja, teljes díszben tartja; s az ünnepélyt a kitűzött jutalomdíjjal különösen az ifjuságra serkentővé és örömteljessé teszi.

Elismerés a sárospataki főiskola és állami képezde igazgatósága, tanárikara s egész ifjuságának, hogy nemcsak megjelenségükkel, hanem közreműködésükkel is az ünnepélyt a szó teljes értelmében ki- és fentartják; mely által, ha ezen alkalom nem volna is évenként más, mint amivé lenni készül: — a sárospataki két intézet kegyelet ünnepélye a halhatatlan Kazinczy emlékére szentelt bucsújárás: — dicsérete, üdve és tisztessége maradna a spataki intézeteknek akkor is; s csak arról lenne örvendetes tanubizonyoságot, hogy azok a dicső intézetek, azoknak tanárai, ifjusága mindig áttudták érezni azt, ami a magyar nemzetet nemesen és jótékonyan érdeklí, tudtak lelkesülni tevékeny életet élt nagy fiai emlékeért, hogy ezen érdeklődés és lelkesedés által magukat is, másokat is a hazai és nemzeti közérdek szerinti életben megtartsák s növeljék. Ez ifjuságnak, csak ennek nincs rossz idő, nincs lárdáság; nem érzi az, még az ellátás hiányában jelentkező éhséget sem, ezt táplálja a szent emlékezés, a szent kegyelet. Roldog kor, boldogító viszonyok!!!

..... a . . .

EGYHÁZI ÉLET.

Római távirat szerint gr Reverteira osztr.-magyar nagykövet Ferenc-József király nevében a ruthen kollégium alapítására a pápának nagy összeget küldött.

Luther szobrát berlini távirat szerint a „Neuer Markt-on” leleplezték. A szobor-bizottság nevében *Schröder* tanácsos intézet beszédet *Frigyes-Lipót* herceghez, ki a császárt képviselte.

Khinában a miszsiók ellen pusztító támadás intéztetett. *Kiasing* és *Satoan* telepek elpusztítottak. A hivatalnokok közbelépni nem akartak. *Csung-Fuban* az üldözöttek a város-házán menedéket találtak. A megtámadásért való felelősség *Liu alkirályt* terheli. Valóban *Khinában* ázsiai állapotok vannak.

TANÜGY.

Az északkeleti tanító-testületek kisdédővő szakosztalya f. hó 3-án alakult meg *Munkácson*, a mintegy 150 testületi tag jelenlétében. A 2-án érkező vendégeket *Cseh Lajos*

polgármester szép beszéddel fogadta, melyre Láng Mihály eperjesi óvóképző igazgatója válaszolt. Az nap este a »Csillag-szálló« nagyszabású színházban estély volt. Az alakuló ülés Dapsi Pál korelnök elnöklése alatt az állami iskolában volt s melyet az eperjesi növendékekből alakult kórus éneke nyitott meg. Az alapszabályok megállapítása után elnökkel Láng-ot választották, ki székét azonnal el is fogadta egy nagyszabású előadással, melyet a nagy beszéd gyakorlásának főbb elveiről tartott. A nagyhatású székfoglaló után, még hasonló szövegűeket alakítására felhívták a testvér-egyesületeket is, az ország minden vidékéről s a nagy lelkesedéssel végzett munka után elhagyták a tanácskozás termét, hogy a nagy banketten újra találkozzanak. Örömmel adunk hírt olvasóinknak e megalakulásról és szívünk mélyéből kívánunk sikert a buzgó munkához!

Az erdélyi ev. kollégiumok tanárainak is a napokban május 29-én volt kerületi értekezletük Szászvároson 1863 óta, az egyházközség jövőjéről és a tanácskozással. A nagy tudományú főúr, Kun Géza gr. dr. tartotta ezúttal a megnyitó beszédet, mely hosszasan és mélyrehatóan a középiskolák hivatásáról értekezett. Utána Simon Ferenc, szászvárosi igazgató olvasott fel egy szintén tartalmas beszédet, melyben különösen azon különbséget hangsúlyozza, mely a ref. és az állami tanintézetek közt fenn áll, ez utóbbiak bürokratikus elzárkózottsága miatt. A prot. tanár az iskolát második családnak tekinti; tanítvány és tanár között a legközelebbi, legbizalmas viszony áll fenn. Ez az egyedül helyes paedagogia, részünkről csak azt adjuk hozzá, vajha minden intézetünkre s minden tanárra álló igazságot mondott volna ki Simon igazgató. — Aztán a helybeli gimnázium történetét ismertette, statisztikai kimutatással világosítva meg helyzetét máról és a közelmúltból. Majd Varga Ottó Magyarország története felett mondta el megjegyzéseit. Makkay Domokos enyedi tanár és Váro Ferenc értekezett a milénniumi értesítőkről. A második napon a kerületi gyámintézet ügyében folyt a tanácskozás, melyet jelen alakjában már feltarthatlannak jelentették ki, tekintettel az állami nyudijra. Harmadik napon V. Hunyadra tettek tanulságos kirándulást.

A debreceni ev. ref. egyház. Debrecen szab. kir. város és a tiszántuli ev. ref. egyh. kerület támogatásával fentartott felsőbb- és az ezzel kapcsolatos elemi leányiskolájában az 1894/5. iskolai évet bezáró vizsgálatok június hó 19—26-ig tartatnak. És pedig az elemi iskolában 19 évi I. II-ik osztály, 20-án III. IV-ik; felsőbb leányiskolában osztály sorrend szerint alólól kezdve 21—26-ig. Magán-tanulók magánvizsgálata 27 és 28. leend.

Érettségi vizsgálatok. A kassai prémontrei főgimnáziumban már véget értek az érettségi vizsgálatok. Az érettségre jelentkezett 27 ifju közül jelesen érett lett kettő, még pedig Farhas Gyula és Meshó Sándor, jó érett 3. egyszerűen érett 18, szeptemberre pót érettségire utasítottak 2 ifju.

Nagy-Szebenből írja levelezőnk: A helybeli állami főgimnáziumnál f. hó 6., 7. és 8-ik napján nsgs. Elérches József főigazgató ur elnöklése alatt 22 tanulóval megjertt szóbeli érettségi vizsgálatnak az eredménye a következő: 3 jeles, 5 jó, 11 elégséges, 2 elégtelen (1—1 tárgyból) 1 elégtelen több tárgyból. — Ezenkívül 4 ifju már az írásbelin megbukván, a szóbelihez nem is bocsátott.

Mathematikai és fizikai versenyt tart a mathem. és phys. társulat a nevezett tudományok iránt való nagyobb érdeklődés felkeltése céljából szeptember közepe táján Budapesten és Kolozsvárott. Első díj száz, a második ötven korona, s menete a következő lesz: A versenyre jelentkezők a kitűzött helyen s időben összejönnek, ahol a társulat bizottsága az elnök pecsétjével lezárt borítékából a tételeket kivesszi és felolvassa. A tételek a középiskolai tananyag köréből lesznek s kidolgozásuk külön tanulmányt nem követel. Kidolgozásra négy órai időt ad a bizottság s a versenyző bármilyen könyvet vagy jegyzetet használhat. Versenyre szept. 8-ig lehet a társulat ügyvivő titkárnál jelentkezni, egyszerű levélben, oly módon, hogy az illető megnevezi a tanintézetet, melyben az érettségi vizsgálatot letette s kijelenti, hogy Budapesten vagy Ko-

lozsvárott akar-e versenyezni. Egy levélben többben is jelentkezhetnek közösen; de szükséges, hogy mindenki pontosan megírja a címet, mely alatt szedt. 10-ike táján a versenyre a meghívót megküldjék. A versenyző igazolásul érettségi bizonyítványát, vagy annak hiteles másolatát tartozik a versenyre magával vinni,

Kosztin Péter aradmezei Moroda községi derék román tanítónak aligha el nem megkedve a községi dalárdának magyarellenes dalokra való tovább tanításától. Varjassy Árpád tanfelügyelő ugyanis Aradmezei községi bizotts. gyűlésén azon határozatot eszközölte ki, hogy állandó felügyelet alatt tartassék s ha az eset ismétlődne, legszigorubb eljárás legyen ellene fogantatva. Az esetről jelentés tételék a miniszteriumnak, valamint felettes egyházi hatóságának is, s ettől kéressék elmozdítását. Az esetre vonatkozó összes iratokat pedig átteszik a kir. ügyészséghez, hogy az a magyar állameszme ellen való izgatás címén indítsa meg az eljárást. Hát ha a t. tanító ur akár feltűnni akart, akár konfesszorrá lenni — megnyeri; csak hogy az oláh liga pénze apadóban van.

IRODALOM, MŰVÉSZET

Az akadémia I-ső osztálya legközelebb tartott ülésében Gyulai Pál olvasta fel Imre Sándor akad. rendes tag ily című irodalom történeti tanulmányát »Kazinczy Ferenc iskola inspektorsága.« Több becses adatok közt festi azt az ellenszenvet is, melyet a »hazafiak« tanúsítottak mindazok iránt, kik II. József németesítő tanrendszerének szolgálatában állottak. Kiterjedt ezen akkor felfogás szerinti gyanúsításra f. hó 12-én tartott széphalmi »Kazinczy ünnepélyen« tartott emlékbeszédében Hodossy sárospataki képezdei tanár is, az ünnepelt nagy férfit áldott emléktől lelkesülten s meggyőzően kimutatva, hogy Kazinczyt iskola-inspektorságában a hazai tanügy iránti forró érdekltség vezette s a méltatlan gyanúsítást fényesen megcáfolta a nemzeti nyelv újra teremtésében kifejtett hasonlíthatlan szorgalma, áldozata és maradandó becsü sikere; megcáfolta azon tragikus sorsa is, mely szerint Kazinczy a nemzeti ügy és szabad eszmék harcosa 1795-ben hóhérpallosra ítéltetett s csak kir. kegyelem útján lett, mint politikai elítelt, 2387 napig tartó hosszú idő alatt, az osztr. börtönök rabjává! Tempora mutantur.

„De codicis Telekiani Latinitate Dissertatio.“ Scriptor Rudolphus Hazslinszky doctor philos Eperjesini. Litteris Arpadii Kosch MCCCXCV. Ily című füzet jelent meg az eperjesi kollégium fiatal tanárától, dr. Hazslinszky Rezsőtől, mely a gr. Teleky József »Hunyadyak kora« művének X, XI, XII. kötetében foglalt Teleky-codex latinságával foglalkozik. E kis füzet élénk világot vet a középkori magyarországi latin nyelvre s érdekes adalék megértésére. Nemcsak a nyelvész, de a jogász is kitűnő hasznát veheti. Érdekes kifejezések vannak benne, pl. burgum (Burg), capicis capetiae (kepe), credenzia (fides), dica (rovatos ado) falconarius (Falkenier), gravinen (gravamen), iobagio laycalis (laicus), lotones (lot), palatinissa, pedagiium (peage), sedria (sedes dommalis), vadium (legeltetési díj stb.)

Ohajtjuk, hogy a fiatal tudós ez irányu tanulmányait folytassa »ut aliquando glossarium hujus aetatis ex Hungaricis monumentis in unum corpus redigi possit.«

UJDONSÁGOK.

Nemeslelkű adomány. Gróf Schönborn Bucheim Ervinné, szül. Trautmansdorf grófnő, ki a fehér kereszt-egyletben Stefánia trónörökös né beregi védnőknő helyettese, a természet szépségeiben bővelkedő kies helyen, Munkács közelében, a vasuti állomást képező Frigyesfalván egy szép nagy telepet enged át a fehér-kereszt-egylet javára. Az adományozó grófnő óhaja, hogy a fehér-kereszt e telepe a szünidei gyermektelep helyéül is szolgáljon, hogy pedig a frigyesfalvi telep épületeinek elkészültéig is ezen óhaj érvényesíthető legyen, a grófné a Munkácshoz szintén egészen közel fekvő Iványi vasas-fürdőnek új bérházát és ehez a park használatát engedi át a folyó évre az üdülő gyermekek számára.

Gróf Andrassy Dénes a jótékonyság terének felkutatásában fáradhatlan. közlésében kifogyhatlan főúr ismét, s most a kassai, debreceni, keszthelyi és kolosmonostori gazdasági tanintézetek által kiosztandó ösztöndíj összegeket 10 évre 200—200 ftjával kiutalta. Ilyen ösztöndíjban részesített egy tanító-képző intézetet is. Ahol ily lelkeskedésbe helyezte az isteni kegyelem a földi javakat, jó helyre tette, mert azok onnan mint áldásos eső termékenyítve hullanak alá. Ilyenekben keressék és találják dicsőségüket főúraink, ily egyesítő s általánosan áldott jótékonyságban, nem a szétbontó áldatlan középkori fanatizmus disztelen megnyilatkozásában.

A nagyváradai tornaversenyen Nagy-Enyednek itélt ezüst koszorúért a temesváriak ugyancsak lamentálnak s ami alig helyeselhető, a temesvári főgimnázium tanárok is beleegyeznek e túlvitt és követelő ambíció ügyébe, mely által részrehajlás látszatába kívánják bemutatni a jurit, felvetvén a kérdést: Semmi áron sem volt az megtűrhető, hogy a temesvári főgimnázium ugyanazon tanév végén másodszer győzze le azokat a tanintézeteket, melyek elől a tanév elején a kolozsvári tornaversenyénél már egyszer elvitte az első díjat. Ha az edző tornaszat az irigység és túlvitt ambíció fellegével homályosítani képes lenne az ifjuság lelkét: bizony az nem lenne jó eredmény s a tanár urak e tekintetben aligha helyes pedagógiai elv szerint járnak a vezetősök alatt levő ifjuság érdekében. Talán jobb lenne buzdítani, hogy előre... máskor visszahódítjátok dicsőségtöket, ha az az önérteten kívül, ezüst koszorú elnyerésétől is feltételezve van.

A debreceni nagy templom előtti artézi kutnak szánt már 10000 ftba került kut-műből még is lesz hát valami közönséges szivattyus kut, még ráfordítványt mintegy 4340 ft költséggel. A 730 méternyire lebecsített cső átvágása sikerült, s az ottani homok és főveny-rétegből 24 órára számítva 324,615 liter jó — 13. 2 R. fok viz került ki.

A királytisztó Szemecz Emil ügyében a székesfehérvári dandár tiszti becsületbírósa által hozott határozat, mely szerint becsület-bírósa eljárásra szükség nincs, megsemmisítettett s új eljárás folyamatba tétele rendelített el.

Az oláh lapok az E. M. K. E. székelyudvari közgyűlésével foglalkozva, abban az oláhok legveszedelmesebb ellenségei s annak tovább fejlődése és erősödésétől féltik eddig hazaellenes működésük sikerét; egyszersmind erélyességre izgatnak, hogy a legkétségbeesettebb kísérleteket megtegyék megszerzésükre. Az ily kijelentés, midőn az E. M. K. E-et munkálkodásának magaslatán mutatja be, meg is győz minket afelel, hogy az E. M. K. E. jövőben foytonosan erősödjön, megfelelő a hozzákötött magas és magasztos honfui várakozásnak.

Az állami anyakönyvvezetésre egyelőre husz anyakönyv felügyelőt fognak kinevezni VII. és VIII. rangosztályba sorozva, s 600 ft utazási pótlékkal. Jövőre aztán számuk szaporíttatik. A betöltés pályázat után történik, s kvalifikációhoz jogvétségesség s az adminisztráció ismerete követeltetik, de a kinevezendők hivatalfoglalás előtt elméleti és gyakorlati tanfolyamot végeznek a belügyminiszteriumban, hogy kerületükben az anyakönyvvezetőket az anyakönyvek vezetésére elméletben és gyakorlatban beoktassák.

Hogy művészi darabok megbírálásában mennyire megbízhatók a hivatalos becsősök: megmutatja az a hivatalos becslés, mely legközelebb Bécsben történt egy pénz-zavarában képtárt 50000 ftért zálogba tett művész tulajdonával. A hitelező ugyanis, nem tudván a művész a zálogösszeget visszafizetni, elárverezési célból a képtárt hivatalosan felbecsültette, s értékeltetett 4875 ftra a műrecekéből álló legalább 200 ezer ftot érő képtár, s ebben, hogy többet ne említsünk, Murilló képe 20 ftra. A művész-tulajdonos, bár osztr. törvény szerint hiv. becslés ellen nem lehet felelbezzni — felelbezzett, s a legfelsőbb törvény helyt adott kérelmének, a hiv. becslés megsemmisítette, s szakértők kiküldését rendelte el.

A Tribuna, oláh lap, melynek már szűk volt izgatásra a magyar korona területe, kezdett beavatkozni Románia belügyeibe, s az ottani politikai pártok küzdelmeiben résztvenni. Nem

tetszik ez a beavatkozás a román lapoknak, s megleckézteti különösen a »Romanul« s odautasítja, hogy csak a magyarországi ügyekre fordítsa egész tevékenységét.

Halálozás. Gonda Balázs a berceli ev. ref. egyház érdemekben gazdag lelkésze 72 éves korában, áldásos lelkészi működésének 46. évében hosszas szenvedés után elhunyt. Áldás emlékére!

Millenniumi bélyeg, melyen »Árpád emeltetése« lesz feltüntetve — bocsát ki az ezredéves kiállítás tartamára, a keresked. miniszterium. Az eszme nem új, de jó.

A budai daloskör Kassa látogatására a Felsőmagyarország június 8-iki vezércikke »Hozott Isten!« lelkesült fogadtatásról tanuskodik, mely méltó azon áldozatkészséghez, melyet céljául kitűzött: hogy felépíteni segítse a »felsőmagyarországi muzeumot, a Rákóczyak Bethlenek és Bocskayak magyar nemzeti emléktől hevülő szabadságot lelkesülő városában!

A rákospalotai gyógytárba betörés történt 9-iki éjjel; de csak egy börtáskát, melyben kifutetlen receptek voltak, vittek el. Az elsurranó két alakra a rendőr kétszer rálőtt, de nem talált. Az álmából felkelt gyógyszeráros maga ment a rablók után, nem sikertelenül mert a táskát a mezőn megtalálta; de mellette közvetlenül egy teljesen jó karban levő postás zubbonyt és hozzávaló nadrágot, s a zubbony zsebében egy darabka papíros, melyre ceruzával egy postás neve volt írva. A vizsgálatot megindították. Annak folytán alig ha ki nem derül, hogy az a postásruha s a papírjegyzet csak a vizsgálat félrevezetésére volt szánva, elég aljason a sztrájkoló postások befeketésére, de elég ügyetlenül, mert a vizsgálatot félrevezetni nem alkalmas.

A nagyenyedi diákok Debrecenben Csokonai szobrát június 8-án este 1/2 6 órakor koszorúzták meg, s azon este 10 óra 40 perckor Debrecenből elutaztak.

Ügyvédek eldorádója Angliában van, hol Sir Russel jövedelme felhág évenként 20,000 fontra (300,000 forint); így Sir Richard Webster és Sir Eduard Clarke is. James, Tinlay, Murphy hírneves ügyvédek megkeresnek 15–20 ezer fontot. Hogy azonban itt is a tehetség és szorgalomtól feltételeztetik az ügyvédi kereset, mutatja az, hogy ott is vannak ügyvédek, kiknek keresete évenként alig rug 40 fontra.

Debrecen III. ker. képviseléválasztása iránt mily nagy az érdeklődés vidékek részéről is: bizonyítja az, hogy dr. Bakonyi Samu függetlenpárti jelölt f. hó 19-én 1/2 11 órakor a városház udvarán tartott programbeszéde meghallgatására a h.-bösszörményi elvtársak is 15 tagból álló képviselövet küldtek. A nagy érdeklődést képviseléválasztás jun. 12-én volt.

Debrecen városának ismét vendégei vannak. A selmecbányai kir. erdészeti akadémia tizenhét harmadéves hallgatója négy tanár vezetése alatt érkezett oda f. hó 9-én. Innen a nagybányai és máramarosi állami erdészeti tanulmányozására mennek tovább. Utjuk jun. 23-ig tart.

Hamis tanuskodást üzletszerűen üző banda fedeztetett fel Nagy-Halmágyon. Elveszik, vegyék is el legszigorubb büntetésüket; mert valóban az esku szentségének semmibe vétele annyira eláradt hazánk sok részében, hogy nem szövetkezteképen úgy ugyan, de 3–4 frtért könnyen lehet hamis tanut fogadni, mely által ugy az egyházi, mint a polgári bíróság számtalanszor félrevezettetik az igazság útjáról.

Eichlinger Gusztáv, Rothziegel gyilkosa halálbüntetését a király kegyelme megváltoztatván. A legfelsőbb törvényszék a várt husz év helyett éleghosszig tartó börtönre ítélte. Kegyetlen kegyelem, melyben csak annyi reménycsillám ad vigaszt... hátha mégis! Büntetését a steini fogházban szenvedti.

Iszonyu brutalitás. A műveltség és humanitás meggyalázása történt a clermonti tébolydában, hol az ápolók egy *Maistre* nevű szerencsétlen örültet, mert deliriumában vonakodott bevenni a rendelt gyógyszert, halálra verték, úgy hogy harmad napra meghalt. A boncolás kiderítette, hogy mellkasát a bot ütések összetörték.

Amerikai magyar protestánsok. Tudva van, hogy Amerikában nagy számú — 60–70000 magyar prot. él, kiknek lelki meg- és összetartása az anyaország püspökei kül-

nösen a tiszántuli gondoskodásának tárgya. Az újabb időben valóban lörtént érdeklődésben valami s több reform. egyház keletkezett, mik közt a *Clevelandi* Harsányi Sándor missz. lelkész vezetése alatt kiváló virágzásnak örvend. Pásztori levelet is kaptak már Kiss Áron püspöktől, mely köztük jó hatású. hanem viszonzásra serkentő is volt. A főpásztori levélben érintett célra, a debreceni prot. egyetemre fentnevezett egyház 100, lelkész is 100 frtot küldtek, egyszerűsrend szándékuk az egyetem érdekének az »Egyesült államok« egész területén lakó magyar protestánsokat megnyerni.

Ritkán akad oláh testvéreink közt a magyar nyelv megtanulásaért oly buzgó, mint Opreán temesmegyei jezniczi tanító, ki a mult nyáron a hódmezővásárhelyi magyar nyelvű pótanfolyamban részesülvén, most ismét visszakivánczol, hogy a magyar nyelvben magát egészen begyakorolhassa. Évéggett folyamodott a városi hatósághoz, hogy a nyári szünidő alatt alkalmazza írnoki munkára. Nem lévén ilyen hely betöltendő a városnál, valamely magánvállalatnál fogják alkalmazni, hogy hazafias céljának valószínűsítésétől el ne maradjon.

A kolozsvári egyetem rektorává Martin Lajos dr., a lebegő szárnyak szerkesztésével a repülő gép problémája megoldására törekvő s erről Budapesten felolvasást is tartott tudós tanár választott.

Dobó Sándor h.-bösszörményi tanító és szerkesztő »A magyar tanítók és népoktatásügy helyzete« cím alatt röpiratot adott terjedelme 140 lap. Hangja bátor és független zésű emberé. Ára 80 kr., melynek előre be- küldése esetében a munka bérmentve küldetik.

Gottsesegen bányában a tűz még mindig pusztít. Eddig 25 halottat vontak felszínre. A katasztrófát a szélkamra áttörése folytán felrobbant gázok okozták.

A Resicai bányamunkások között lázongással összekötött sztrájk ütött ki. Az igazgatóság katonaságot kért s nyert a temesvári hadtest parancsnokságtól a lázongó munkások megfélemezésére.

Életmentő hordár. A lugosi pályaudvarba berobogó vonatról — mielőtt megállott volna — leakart szállani Pátyvánszki Elek volt főispán neje, hogy mielőbb érjen a perron rávárakozó férjéhez; de a lépcsőn elsikolva a vasúti sinekre esett. Egy hordár odaugorva még jókor elrántotta a sinekről s átadta az eszméletlen nőt a rémületől dermedve álló férjének. A bátor életmentőt a közönség lelkes éljenzése jutalmazta.

Zaka Lajos a »Typographia« nyomdász szaklapban »Harminczhárom év« című cikkeért, melyben a Hódmező-Vásárhelyi elitáltak számára könyvradomány gyűjtésére szólít fel — a főügyész osztálygyűlésre izgatás, büntettek felmagasztalását és büntettesek feldicsérését látván cikkében — a sajtó-perbe fogatta. A budapesti esküdszék nem látott osztályelleni izgatás vétséget 6 szóval hat ellen, ellenben büntett feldicsérés vétségét megállapította. 8 szóval négy ellenében, melynél fogva az elsőbb vétség alól felmentett, de az utolsóban marasztalatra 20 havi fogságra ítéltetett.

Názzullah khán a nemrég elhalt afghan emir fia fényes ebéd alkalmával a *City polgárának* avatattott, kinek többek közt az a kitűnő kiváltsága is van, hogy nem foghatják el, ha éjszaka idején ittasan találják a city kerületén, vagy még ha dorbézolásból jövet, botránnyat csinál az utcán.

Radecky és Wimpfen marsallnak a Heidenbergen levő kriptájának feltörését ismeretlen tettesek feltörni megkísérlették; de tetten éretvén, semmit el nem vihettek; sőt rémült futásukban egy társuk elesve, úgy vágta fejét egy fatörzsbe, hogy halva maradt.

POLITIKAI SZEMLE.

Belföld.

Félhivatalos hang az új külügyminiszterről. A »P. C.« könyvatos áradozó szavakban dicséri a Goluchovszky gr. és magyar delegáció közti kitűnő viszonyt. E könyvatos nyilatkozat értékéből nagyon sokat levon az a körülmény, hogy a P. C. közlései szerint Kálnoky is mindig a legforróbb viszonyban volt Wekerlével és Bánffyval, s Kálnoky intrikáit s tulkapásait légből kapott koholmányai-

nak jelentette ki számtalanszor. Különbn a P. C. említett kommunikéje így szól: »Gróf Goluchovszky mint a »Pester Correspondenz«-cel magas hivatalos oldalról közlik, már a magyar delegációban történt első bemutatkozása után meggyőződött arról, hogy a külügyminisztérium vezetésére a magyar állam törvényes és irányadó befolyásának tényével szemben másrészt a magyar nemzet okos mértéktartása és diplomatikusan tapintatos politikai felfogása a legnagyobb előnyvel van a külügyminisztériumra és a monarchia nemzetközi befolyására. Ezért örült is gróf Csoluchovszky annak hogy a magyar delegáció, mint a magyar parlament alkotmányos mandatáriusa, igazán lo-vagias, a külügyminiszter által különösen hálásan elismert szeretetreméltósággal könnyíti meg nehéz hivataloskodása kezdetét. De nemcsak gróf Goluchovszky, hanem a legmagasabb udvari körök is különösen hálásak báró Bánffy miniszterelnök és a magyar delegáció vezető tagjai iránt, a miért a magyar kormány és a magyar parlament meghatalmazottjai, pártkülönbség nélkül, okos maguktartása és áldozatkész állásfoglalásuk által Öfelsége és az osztrák magyar monarchia hatalmi befolyásának, az európai beke fentartásának és megerősítésének előnyére, a legbecesebb és legnélkülözhetlenebb szolgálatokat teszik. Valamint legfelsőbb helyen, ugy a koronának e tárgyban ismeretes nézeteivel teljes összhangban gróf Goluchowsky is már kinevezése előtt mindig hű maradt ama meggyőződéséhez, hogy az egész magyar nemzet hagyományos, igazán konzervatív felfogása a monarchia mindkét államában, különösen megbízható és pártkülönbség nélkül rendszeres munka által elősegített módon a magyar államban, mindig az egységes magyar állam szuverén tekintélye és hatalomteljessége pártfogolattik. A szabatos és szerencsés forma, melylyel gróf Goluchowszky a hármasszövetségről nyilatkozott, nemcsak a magyar kormány, hanem az ellenzéki delegátusok jogos tetszését is megnyerte. Joggal mondja gróf Goluchowsky is ebben találkozik az egész magyar nemzet rokonérző helyeslésével, hogy a tántorithatlan ragaszkodás a hármasszövetséghez nemcsak ki nem zárja a legJobb és legbarátságosabb viszonyt a többi hatalmakhoz, hanem ellenkezőleg, határozottan feltételezi ennek a minden irányban fentartott viszonynak az ápolását. Tökéletesen megfelel ez a velünk csakis az európai beke megóvása és biztos fentartása végett szövetkezett nagyhatalmak, Német- és Olaszország céljainak. Részünkről a hármasszövetségnek ezt a gróf Goluchowsky által kiváló diplomaciai ügyességgel a jövőre is kodifikált magyarozatát tartottuk windig az egyedül helyesnek és megegyez az a »Pester Correspondenz« utján, magas hivatalos helyről nyert értesülések alapján a fővárosi, de különösen a a békét mindig pártoló hazafias vidéki sajtóban évek óta megjelent számos közleményvel.

A hadügyminiszter költségvetése. A közös véderő szükségletét 1896-ra a kormány javaslata következőkép állapítja meg: a) Had-sereg: Rendes kiadások: 122,215,000 frt + 8,734,576. Rendkívüli szükséglet 14,389,659 frt + 136,213 összesen 136,604,701 frt + 3,577,363. — b) Hadi tengerészet: Rendes kiadások: 10,464,060 frt + 237,000. Rendkívüli szükséglet: 3,117,200 frt + 263,000. Összesen 13,581,260 frt + 590,000. E két összeghez még hozzászámítandó a közös pénzügyminiszter javaslatában kimutatott összeg. c) A Bosznia és Hercegovinában és a Lim területén elhelyezett csapatok többszükséglete: 3550,000 frt — 63,000 frt a három összeg tehát együtt véve: 150,744,961 frt vagyis négyemillió 654,363 frttal több mint 1895-ben.

Szatmárvármegye főispánjává Tolnámegye eddigi alispánját Simoncsics Bélát nevezték ki.

Debrecen III. kerületének, melynek mandátuma a szabadelvű Körösi Sándor elhunytával üresedett meg, képviselőjévé e hó 12-én a függetlenségi párt jelöltjével, dr. *Bakonyi* Samu ügyvéddel szemben dr. *Kola* Jánost, az ügyvédi kamara elnökét választották meg 193 szótóbb-séggel, t. i. 565 szavazattal 372 ellenében.

Az egri érsek felelete. Az »Egri egyházmegyei közlöny«-ben heves zsidóellenes támadás jelent meg. Erre Samassa érsek azzal válaszolt, hogy az érseki uradalmak orvosává a zsidó *Márkus* Józsefet nevezte ki. Hát ez a felelet mindennél szebben mutatja be e köz-

tiszteletben részesülő főpap elfogulatlanságát s fenkölt jellemét. Vajha tanulnának e példából azok, kik fájdalom! — hasonló ker. jellemmel nem bírnak.

DELEGÁCIÓK.

A magyar külügyi albizottság ülése.

Bécs jun. 11. Tisza Kálmán elnök szívélyesen üdvözlővén gr. Goluchovszky Agenor közös külügyminisztert, kit a delegáció most tisztelhet először, az ülést megnyitja.

Erre a külügyminiszter adta elő expozéját, melyben azt hangsúlyozta, hogy a külügyminiszteriumban történt személyváltozás által a külügyi politikában rendszer változás nem lesz, tehát törhetetlenül ragaszkodni fog a három európai központi hatalom békeszövetsége által létesített alaphoz, annyival is inkább, mert ez alap feltételét képezi a többi összes hatalmakhoz való legbarátságosabb viszonyunknak; végre ígérte, hogy Magyarország érdekeit is a legjobb lelkiismerete szerint fogja képviselni, mert azok szorosan szívéhez vannak növe.

Ez expozé körül forgott aztán a tárgyalás nagy általánosságban minden vita és ellenzéki támadás nélkül. Szóltak még Apponyi Albert, Zichy Nándor, Keglevich István grófok, továbbá Ábrányi Kornél, és rövid idő alatt a bizottság a külügyi költségvetést megszavazta részleteiben is.

Junius 12. Falk Miksa előadó terjeszti be jelentését, melyben kéri az albizottság nevében az országos bizottságot, hogy a külügyminiszteriumnak az 1896-iki költségvetését általánosságban a részletes tárgyalás alapjául fogadja el, mivel úgy a királytól, mint az új külügyminisztertől a monarkianak az összes európai hatalmakkal való legbékésebb viszony fennállását lehetett hallani, már pedig mindkét államra kívánatos, hogy a béke állandósuljon s a külügyi kormány folytassa az eddigi utat. — Rövid vita után az előadó által proponált bizottsági jelentés hitelesített s Falk Miksa és Tisza Kálmán elnök által aláíratott.

Ezzel az ülés befejeztetett.

KÖZGAZDASÁG.

Kertészeti kiállítás Kassán. Vettük a következő meghívót s értesítőt: A felsőmagyarországi kertészeti egyesület az 1895-ik év szeptember havának 21. 22. és 23-ik napján a kassai m. kir. gazdasági tanintézet helyiségeiben virágvásárral és szakelőadásokkal egybekötött általános kertészeti kiállítást rendez, melyre vonatkozólag az alább közölt szabályzatokra van szerencsénk becses figyelmét felhívni s részvételre megkeresni, mellékelvén egyúttal 2 drb. bejelentési ívet oly kéressel, hogy azokat kitöltve a Felsőmagyarországi kertészeti egyesület titkári hivatalának, Kassa, fő-utca 84. cím alatt visszaszármatatni kegyeskedjék. Kassa, 1895. május. A kiállítás rendező bizottsága.

1. A kiállítás szabályzata, A felsőmagyarországi kertészeti egyesület virágvásárral és szakelőadásokkal egybekötött — általános kertészeti kiállítást rendez s idejéről az 1895. év szeptember havának 21, 22 és 23. napjait, helyül pedig a m. kir. gazdasági tanintézet helyiségeit tűzi ki.

2. A kiállítás célja. A kiállítás célja: hazánk s különösen Felsőmagyarország kertészetének összes ágait, viszonyait, állapotát, — a millenniumi kiállítás előkészítése céljából méltóan bemutatni.

3. A kiállítás tárgya. A kiállítás kiterjed a kert-gazdaság összes ágazataira, u. m.: műkertészet, konyha kertészet, gyümölcsészet, szőlőszet, méhészetre, az ezekhez szükséges eszközökre, s az ezekre vonatkozó irodalomra és pedig: I. Műkertészet. 1. Élővirágok (cserpeken ültetett virág, virág-szőnyeg.) 2. Levágott virágok (egyenként, csokrokban vagy koszorúkban kötve.) 3. Parkirozási és szőnyeg-ágy-tervek. II. Konyha kertészet. Mindennemű konyhakerti-termény, nyersen és konzervált állapotban. III. Gyümölcsészet. 1. Mindennemű gyümölcs friss és konzervált állapotban. 2. Gyümölcsfa-alanyok és oltványok. 3. Gyümölcsborok és bárlatok. IV. Szőlőszet. 1. Szőlő friss állapotban. 2. Szőlővesszők és oltványok. V. 1. Élő méhek. 2. Méh- és viasz-termények. 3. Méhészeti eszközök. VI. Kertészeti eszközök, gépek, kertészeti butorok. 1. Talajmivelés

gyepnyesés, öntözés, nemesítés. stb.-re alkalmas eszközök. 2. Mindennemű gyümölcs csomagolására alkalmas eszközök, készülékek, kosarak. 3. Gyümölcs feldolgozásához szükséges eszközök, aszalók, zuzók, sajtók, pároló gépek, rosták, stb. 4. Kerti butorok, virágállványok, stb. VII. Tanszerek és irodalom. 1. A kertészet összes ágában megjelent könyvek, folyóiratok, lapok. 2. Hasznos és kártékony rovarok, gombák és egyéb betegségek mintái és rajzai.

4. Általános szabályok a kiállítandó tárgyakra nézve. A kiállítandó tárgyaknak a kiállító tulajdonát, természetét, avagy készítését kell képezniük. A kiállítandó tárgyak elhelyezéséről a rendező bizottság gondoskodik s a kiállítók kötelesek magukat az ez iránti rendelkezésnek alávetni. A kiállítandó tárgyak elnevezésével láttandók el s a kerti-terményeknél a helyes elnevezésre annyival is inkább suly fektetendő, mert ez bírálat tárgyát képezi. A növények öntözéséről és jókarban tartásáról vagy a kiállító gondoskodik saját közegei által, vagy pedig a rendező bizottság a kiállító költségére.

5. Eljárás a bejelentések körül. A bejelentések az egyesület által adandó bejelentési ivenek eszközölhetők s f. é. augusztus hó 31-ig az egyesület titkári hivatalához (Kassa, fő-utca 84.) intézendők 2 példányban, melyek egyike mint a bejelentés elfogadását igazoló okmány, a kiállítónak visszaküldetik.

6. Térdijak. A kiállítandó tárgyakért térdij nem fizetendő.

7. A kiállítandó tárgyak csomagolása és elküldése. A kiállításra érkező tárgyak csomagolásával, el- és visszaküldésével járó költségek a kiállító terhelik. A postán vagy vasuton érkező küldemények olvasható címlapon következőleg címzendők: »Kertészeti kiállítás«. Kassa, Gazd. tanintézet. A címlapon megjelendő a kiállító neve s a bejelentési iv száma. A postán vagy vasuton érkező tárgyak elküldéséről a kiállító neve s a bejelentési iv száma. A postán vagy vasuton érkező tárgyak elküldéséről a kiállító a titkári hivatalt levélileg tartozik értesíteni s a levélben a feladás napját és helyét közölni. Ezen küldeményeknek a vasutól vagy postától a kiállítás helyéig való szállításáról az egyesület gondoskodik a kiállító költségére. Rossz csomagolásból, helytelen címezésből eredő következményekért az egyesület felelősséget nem vállal. A beküldés, illetve a kiállítás területére való érkezés határidejéről szeptember hó 19-ike tüzetik ki. Helybeli kiállítók tárgyaikat személyesen vagy megbízottjuk által szolgáltatják át, a kiállítandó tárgyakról készített jegyzék kíséretében. A kiállítandó tárgyak szállítási díjkezdményben való részvételére az egyesület kérvényt intézett a kereskedelemügyi m. kir. Miniszter ur ő nagyméltóságához s erre vonatkozó határozat a kiállítóknak tudomására lesz hozva.

8. A kiállított tárgyak visszaküldése. A kiállított tárgyak visszaküldése, illetve az ezzel járó költségek a kiállítót terhelik; kívánatra azonban ezt a rendező bizottság is eszközözi, a költségek megtérítése mellett. A kiállított tárgyaknak elszállítás határidejéről szeptember hó 26-ik napja tüzetik ki. Az ezen időn túl el nem szállított tárgyak az egyesület tulajdona gyanánt lesznek tekintve.

9. A kiállított tárgyak eladása. A kiállított tárgyak a kiállítás területén eladhatók, s eladók kötelesek az eladott tárgyakért befolyó pénzüsszeg 10% -át az egyesület pénztárába fizetni. Az eladást a kiállító maga eszközözi. Eladott nagyobb tárgyaknak a kiállítás területéről való elszállítása csak a kiállítás bezárása után eszközölhető; kisebb tárgyak azonban azonnal elvihetők s eladók e tárgyakról igazolványt állítanak ki, mely a kijárónál alkalmazott őrszemélyzetnek kívánatra előmutatandó.

10. Jury. Minden kiállító tárgya bírálat alá kerül s kitüntetésben részesülhet. A bírálat bizottság 7 csoportból s minden egyes csoport 5 tagból áll; — tagjait a választmány előzetesen választja, s szükség esetén önmagát kiegészíti.

11. Kitüntetések. A kiállítók következő kitüntetésben részesülhetnek; I. diszoklevél és pedig a) arany, b) ezüst, c) bronz. II. Tiszteletdíj. Kelt Kassán, 1895. évi május hó 12-én. Péchy Zsigmond, Abauj-Tornavármegye és Kassa sz. kir. város főispánja, egyesületi elnök. Gerlóczy Géza, gazd. tanintézeti tanár, egyl. titkár.

Debrecenben nagy mozgalom indult meg, ott létesítendő nemzetközi jellegű sertés vásár, sertéshizlaló-telep és előleg kölcsönző részvénytársaság alapítása tárgyában. S ez most, midőn Kőbánya a vész által inficiálva van, nagyon időszerű mozgalom, mely sikerre vezethet.

A kolumbácsi legyek, habár nagy területre kiterjesztik is veszélyes látogatásaikat: mentes tőlök az ország nagyobb része. Nem ment azonban a földművelésre használt barmokat tekintve, egész nyári sőt őszi munkaidőn át is a legyek, bögölyök, babócs, pócsik stb. néven ismeretes rovarok alkalmatlanságaitól. Talán, habár ezek fékezésére vannak földművelőink előtt már ismeretes szerek, melyeket sikeresen alkalmaznak; nem volna célszerűen ezek ellen is bepróbálni a dévái állami állatorvos tapasztalata nyomán Miklós Ödön államtitkár által ajánlott 3 százalékos jodoformos disznósírrali bekenést megpróbálni. Könnyebben előállítható, mint pl. a fojtva égetés után nyert kendermag-olaj. Csakohogy vigyázni kell, hogy az állatok a kenőcsöt egymásról le ne nyalják.

Szőlő gyökereztetésre. Svajci kísérletek szerint legalkalmasabb a homok és kötött földvegyület. A tiszta homokban könnyen megered ugyan a szőlő, de gyenge hajtást ad. Legrosszabb szőlőgyökereztetésre a tiszta lápföld. A homokföld immunitásának elveszése a szőlő trágyázása miatt félelem tárgya eddigi kísérletek szerint csak akkor lehetne, ha a homok nagyon tultrágyáztatnék, istálló vagy más trágyával. Amennyiben azonban trágyánk mennyisége ezen tultrágyázást meg nem engedi: a homok immunitásának elveszésétől nincs mit tartani. Jó lesz azonban figyelembe tartani, hogy gyakran, de egyszer-egyszer vékonyan trágyáztassék.

HIRDETÉSEK.



Mária-Czelli
Gyomor-cseppek

nagyszerűen hatnak gyomor bajoknál, nélkülözhetetlen és általánosan ismeretes házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehellet, felhajtás, savanyu, felbőgös, hasmenés, gyomorégés, felesleges, nyálkakiválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörcs szűkülés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult fejlődésénél, a menyinyben ez a gyomortól származott, gyomorultérhelésnél étellekkel és italokkal, gilliszták, májbajok és hamorrhoidáknál.

Említett bajoknál a **Máriaczeleli gyomorcseppek** évek óta kitűnőnek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanúsít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr.

Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszerész **Budapest**, Király utca 12 sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen tessék megtekinteni! Csak oly cseppeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brády) és ezen szavakkal: "Valodiságát bizonyítom".

A **Máriaczeleli gyomorcseppek** valódián kaphatók.

S.-A.-Ujhely: Kincsesy Péter és Ellássy Imre gyógyszerészeiknél.